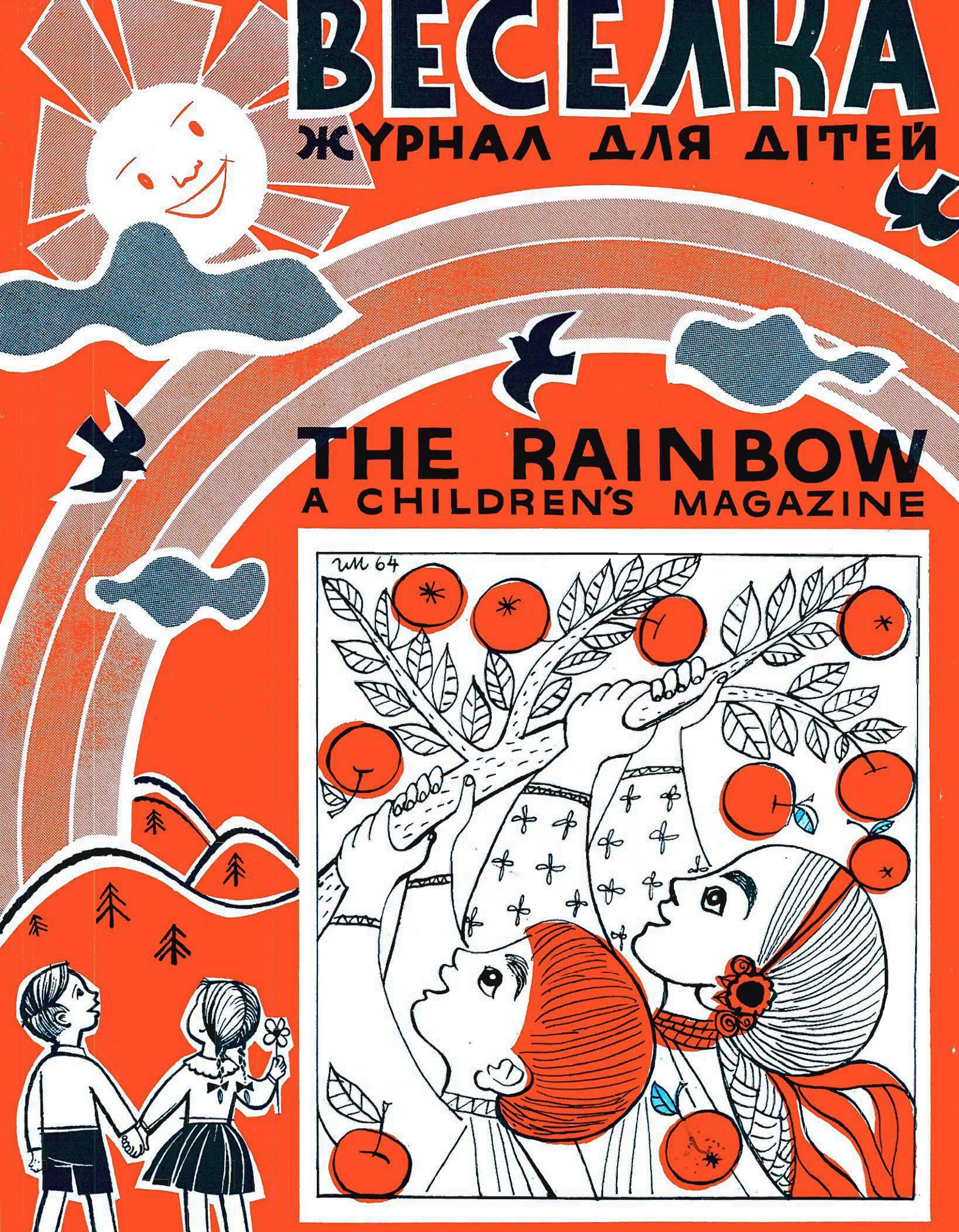

ВЕСЕЛКА

ЖУРНАЛ ДЛЯ ДІТЕЙ

THE RAINBOW

A CHILDREN'S MAGAZINE

ШКІЛЬНА РАДА УККА, ОБ'ЄДНАННЯ УКРАЇНСЬКИХ ПЕДАГОГІВ КАНАДИ Й ШКІЛЬНА РАДА АВСТРАЛІ ПОРУЧАЮТЬ „ВЕСЕЛКУ” ШКОЛАМ УКРАЇНОЗНАВСТВА

Дієра „Веселка”
 Перекладає свої
 листи: мамі і друзів на привіт...
 з гітерни: маючу „світлі”
 на „Соняшні” в Клівленді.

Ми тут: дуже гарні перекладачі нас:
 байки, вірші, історії на привіт...
 і українські пісні і вірші співають багати
 українські діти...

Мілана С. Загора
 Лєя Сумалюк
 Сусанна Челиська
 Кристинка Трапка
 Вікторія Матуш
 Марта Сопак
 Трєна П. Карук
 Євга Пастушок
 Ліна Вудман
 Каритина Кіндзерська
 Ніна Ровнік

Стефанія Торох
 Ольга Торох
 Ірина Торох
 Селма Теймур
 Марта Мотсон
 Сюзан Корарук
 Маму Яне Седович
 Марічка Парасюк
 Ретісія Галлан
 Дана Демчук
 Селара Туркіні

Відповідь Редакції: Щиро дякуємо за привіт!

ЩО ЦЕ?

- а). Є в кожній хаті — в кожній кімнаті.
Проміння сонця в хату пускають.
А від дощу охороняють.
  - б). У кожного з нас
Стук-стук рівно раз-у-раз.
  - в). Простягнувся над рікою,
Береги з'єднав собою,
Мчать по ньому самоходи,
І по ньому люди ходять.
  - г). Ні голови, ні губи
Лиш чотири зуби —
- Як тарілку зустрічає
Все із неї забирає.

STATEMENT OF OWNERSHIP, MANAGEMENT AND CIRCULATION (Act of October 3, 1962; Section 4369, Title 39, United States Code).

1. Date of filing: _____ September 3, 1964
2. Title of Publication: -- VESELKA (THE RAINBOW)
3. Frequency of issue: _____ Monthly
4. Location of known office of publication: 81-83 Grand Street, Jersey City, Hudson County, New Jersey, 07303.
5. Location of headquarters or general business office of the publishers (not printers): 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
6. Names and addresses of Publisher, Editor, and Managing Editor: Publisher — The Ukrainian National Association, Inc., A Fraternal Benefit Society, 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.; Editor — Anthony Dragan, 5 Bentley Ave., Jersey City, N. J.; Managing Editor Anthony Dragan, 5 Bentley Ave., Jersey City, N. J.
7. Owner (If owned by a corporation, its name and address must be stated and also immediately thereunder the names and addresses of stockholders owning or holding 1 percent of total amount of stock. If owned by a corporation, the names and addresses of the individual owners must be given. If owned by a partnership or other unincorporated firm, its name and address, as well as that of each individual must be given): _____ None.
8. Known bondholders, mortgagees, and other security holders owning or holding 1 percent or more of total amount of bonds, mortgages or other securities: _____ None.
9. Paragraphs 7 and 8 include, in cases where the stockholder or security holder appears upon the books of the company as trustee or in any other fiduciary relation, the name of the person or corporation for whom such trustee is acting, also the statements in the two paragraphs show the affiant's full knowledge and belief as to the circumstances and conditions under which stockholders and security holders who do not appear upon the books of the company as trustees, hold stock and securities in a capacity other than that of a bona fide owner. Names and addresses of individuals who are stockholders of a corporation which itself is a stockholder or holder of bonds, mortgages or other securities of the publishing corporation have been included in paragraphs 7 and 8 when the interests of such individuals are equivalent to 1 percent or more of the total amount of the stock or securities of the publishing corporation.

10. This item must be completed for all publications except those which do not carry advertising other than the publisher's own and which are named in Sections 132.231, 132.232, 132.233, and Postal Manual (Sections 4355a, 4355b, and 4356 of Title 39, United States Code):

Average No. copies preceding 12 months each issue during
 Single issue nearest to filing date

A. Total No. copies printed (Net Press Run) —	3,700	3,700
B. Paid circulation:		
1. To term subscribers by mail, carried delivery or by other means	3,070	3,070
2. Sales through agents, news dealers or otherwise		
C. Free distribution (including samples) by mail, carrier delivery, or by other means	630	630
D. Total No. of copies distributed. (Sum of lines B1, B2 and C)	3,700	3,700

I certify that the statements made by me above are correct and complete.

ANTHONY DRAGAN, Editor.

Ілюстрація на обкладинці:
Галина Мазєпа — Золота осінь

Я ГАРНУ КНИЖЕЧКУ ДІСТАВ...

Я гарну книжечку дістав,
Мені її купила мати —
Я двічі книжку прочитав
І втретє буду ще читати.

Ой, добре знала люба ненька,
Що дати синові в угоду —
Там прочитав я про Шевченка,
Пророка нашого народу.

І про Стрільців про Січових
Читав я з серцем у долоні,
В думках борюся поруч них
На Маківці та на Лисоні.

До мами ніжно притулюся
І поцілую в личко нишком:
„О, дякую тобі, матусю,
За найгарніший дар — за книжку!”

До мене радісно всміхнеться,
Загляне в очі люба мати
І скаже: „Бачу, доведеться
Книжок ще більше купувати!”

З серцем у долоні — притиснувши долоню
до грудей, до серця — люди часто так роблять, коли
вони глибоко зворушені.

Ліда ГАДАЙ

Ілюстрація М. БУТОВИЧА

КНИЖКИ ЧУДОВІ

Сьогодні разом з татом ходив я до книгарні. Люблю я в цій крамниці книжки переглядати, із кожної полиці якусь хотів би мати. Усі вони цікаві, усі новенькі, гарні. І кожна книжка має обкладинку чудову, блискучу, кольорову, малюнків багато.

Одну розкрив я книжку і бачу на малюнку: сорока-білобока малят своїх скликає. А далі бачу: киця у кут загнала мишку. А там — тонка билинка горобчика гойдає. Іде кума-лисиця до журавля у гості, танцюють на узліссі зайчата білохвості. В маленьку рукавицю, неначе в теплу хату, напхалися звірята, і їх ведмідь лякає, бурчить і підступає.

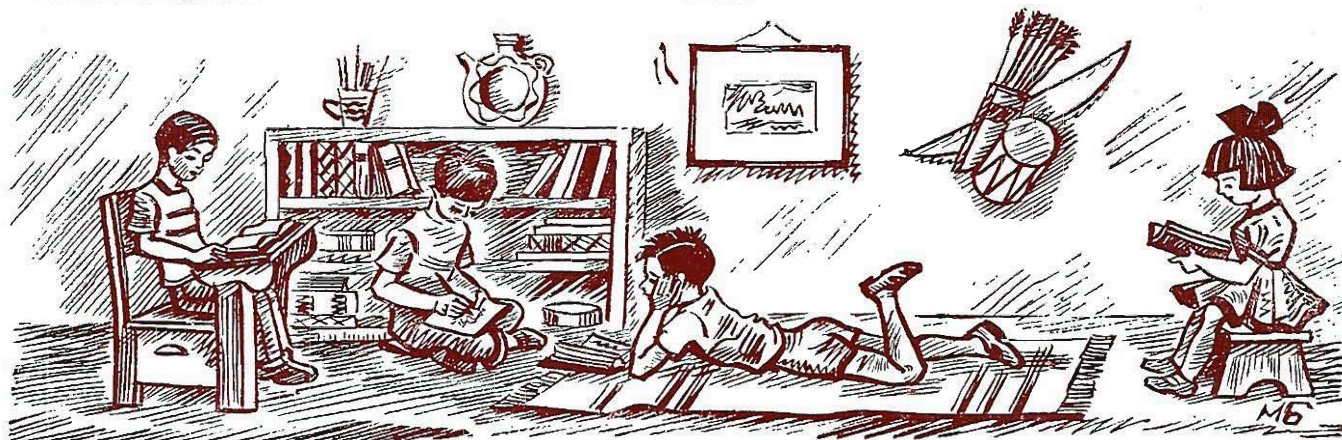
Такі казки хороші! Я книжечку гарненьку купив за власні гроші.

І тато ще дозволив одну мені узяти. Я вибрав про Богуту. Той багатир хоробро борюся за Україну, з лихими ворогами змагався він завзято, поліг від туги-болю. Поліг, та не загинув: по слову Ясновида, як вільний день настане, із каменю Богута живий і дужий встане.

І це чудова книжка!

А братові купили велику та цікаву: то книжка історична про Київ, про походи, про княжу давню славу.

Люблю казки й пригоди, сміховинки і вірші. Просити буду тата ніколи не давати мені дарунків інших, а книжку купувати — хорошу нашу книжку.

Олена ЦЕГЕЛЬСЬКА

Ілюстрації Ю. КОЗАКА

В БІДІ ПІЗНАТИ ПРИЯТЕЛЯ

Вийшов ситий Хом'як із своєї нори на узлісся, потягнув повітря носом, поворошив вусами сюди-туди та й побіг назад, у нору.

— Гей, жінко! Мусимо мерщій утікати: ліс горить!

— Нещастя! — сплеснула лапками Хом'ячиха. — Та як же ж все наше добро залишати?

— Нічого, заберемо! Ще час, вогонь так скоро до нас не дійде!

Хом'як кинувся ладнати ручний візок, а далі з Хом'ячихою почав вантажити мішки із збіжжям та всяким добром, подушки й перини — все майно. Бо, нівроку, Хом'яки були собі багатенькі. Навантажили і гайда в дорогу!

— Мусимо братися направо, бо зліва будуть утікати звірі з лісу, а від них найбільша небезпека: можуть потолочити нас, — сказав Хом'як.

Пожежа лісу — для всякого живого створіння страшне лихо, таке, як повінь, землетрус або війна. Вся звірня покидає тоді свої житла і женеється наосліп, втікаючи від вогню, диму й чаду. Кожний турбується лише собою, не дбає, що збиває з ніг і толочить іншого.

Від'їхали наші Хом'яки чималий шмат дороги від лісу, дивляться — стоїть серед поля дика груша, а кругом неї кілька кущиків.

— Отуди заїдемо! Я знаю, під грушею є глибока нора. Вириє її колись ще мій покійний дід, — каже Хом'як.

Заїхали. Ще не встигли поздїймати усіх клунків, ах глип — біжить знайомий Заєць з цілою родиною. Привіталися.

— Ви щасливі! Забрали все добро! — сказав Заєць, поглядаючи на клунки. — А ми от — голіруч! Нічого не встигли вихопити!.. Хатка наша, як знаєте, на краю лісу, під крилатою смерічкою. Наша маленька Яся захворіла, а до того ж мисливські пси вислідили нас, і ми обоє мусили втікати. Дитину залишили в хатці, а са-

мі бігали по полю то сюди, то туди, водили псів за собою, щоб відвернути небезпеку від дитини. А як ліс загорівся, ледве встигли вхопити дитинку і втекти з душею. Але ви, приятелі добрі, може порятуєте бідних утікачів, може притулите коло себе на деякий час, поки біда минеться.

— О ні! — заперечив Хом'як. — Це неможливо! Наша нірка і так мала, та й ще завалена клунками. Ні, ні! Шукайте собі іншого житла!

— То позичте бодай подушечку або перинку для моєї хворої Ясі! — звернулася Зайчиха до Хом'ячки. — А може у вас є щось тепле попоїсти?.. Бачите, як дитина тремтить від холоду? Де я, нещасна, її притулю, чим укрюю?

— О, такого ніколи не буде! — відповіла Хом'ячиха ображено. — Тепер ви мене просите? А що було колись? Пам'ятаєте, як народився ваш

старшенький Яць і ви пів лісу гостей на обід запросили, а нас не згадали?

— Та де ж „пів лісу“! — здивувалася Зайчиха. — Були тільки найближча родина й сусіди, а ви жили тоді далеко. А втім, наша хатка така мала! Дотепер ми так гарно собі жили, і ви ніколи про той обід не згадували. Чому ж тепер згадуєте, коли ми в біді, в нещасті?

— Ба, чому! Бо я ждала, що колись таки, як то кажуть, прийде коза до воза. От і прийшла!

Усміхнулася Хом'ячиха злорадісно, взяла ополоника та й пішла в хату готувати гарячий обід. Дим клубочився з димаря, і смачні страви пахли-пахли. А бідна Зайчиха пригортала до грудей хворе дитятко й заливалася гіркими сльозами. Раптом почувся тоненький голосок Їжачихи:

— Здорові були! Ви, бачу, втікачі з лісу! Милости просимо, загостіть, будь ласка, до нашої хатки!

— А хто ви такі? — запитали разом Зайці, бо за димом та сльозами нічого не бачили.

— Ми родина Їжаків. Може коли ви нас і зустрічали, але близького знайомства між нами не було. Звичайно, ви звірі більші, а ми малі. Ніхто нас дуже не поважає, і ми не премоє між знатніших. От, живемо собі тут, під кущем, і хліб жуємо.

— Тепер я до ваших послуг! — додала Їжачиха.

Прийняли бідні втікачі запрошення та й пішли до хатки Їжаків. Хатка привітна, затишна, вистелена сухим листям. В кутку купка припасів: і яблучка-кислички, і ягоди, і грибки, і сушені на сонці ящірки, вужі та хробаки — всіляке добро. Діти, ситі, веселі, граються серед хати. Старий Їжак ще раз на порозі хати вклонився низько Зайцям:

— Просимо гостей до хати, просимо сидати! Посідали гості.

— Знаю я біду й нещастя, — каже Їжачиха. — Торік повинь залляла нашу хатку і затопила всі припаси. Наші діти трохи не погинули тоді з голоду. А оце я чула вашу розмову з Хом'ячихою та й подумала, що мушу вам допомогти. От, чим хата багата — хоч бідно, але щиро!

Подивилась Їжачиха на хвореньку Ясю.

— Покладіть, пані, доню в ліжечко! Моя Їзя вже з нього виросла. Ось подушечка під голову, ось перинка! Вкрийте її добре!

Подає Їжачиха хворій гарячого чаю з заячої капусти, що на вигляд як конюшинка, а на смак мов цитрина або щавель. Від цього напою, і від тепла, і від добрих слів зараз дитині полегшало. Зайчиха сидить, утирає сльози, а Заєць ворухить вусами і шепче:

— Правду кажуть: „Ситий голодного не знає“. У нещасті, в недолі звичайно той тебе порятує, хто сам біди зазнав. Друзів пізнати в потребі. Той наш справжній приятель, хто нас у біді порятував.

Пояснення-словничок: вантажити — складати речі на віз, корабель чи у поїзд (to load); толочити — топтати, розчавлювати (to crush, to smash); чад — отруйний газ з вогню (coal-gas або взагалі poisonous smoke); голіруч — з порожніми руками, без нічого (with bare hands); крилатий — з розлогим галуззям (branchy, gamous); вислідити — знайти когось чи щось по слідах, нюхом або хитрощами (to search out, to smell out, to spy out); з душею — зовсім без нічого; ополоник — велика ложка наливати страву (ladle, skimmer); милости просимо — привіт при запрошенні в гостину, також: щиро просимо, будь ласка, заходьте (be so kind, do us a favour, come in); кислиця — овоч нещепленої яблуні (crab-apple); нещеплену яблуню або грушу звать „дикою“ або „дичкою“; ящірка — lizard.

СМІЙМОСЬ!

КАТАСТРОФА

Дідусь забув вдома окуляри і став читати газету. Внучок бачить, що тримає він газету догори ногами, і залитусь:

— А що там, дідусю, нового в газеті?

— Та ось, внучку, бачиш десь на залізниці знову катастрофа трапилася. Паротяг догори колесами лезить...

ДІД І ОНУК

— Діду, а ви були колись малим? — питає онук.

— Був, дитино, був.

— То ви, мабуть, були дуже смішні з своєю лисиною й бородою...

ЗРОЗУМІВ

На лекції учитель спитав збиточного хлопця:

— Коли найкраще рвати яблука?

Учень, не задумуючись, випалив:

— Тоді, коли собака прив'язаний.

МУДРЕЦЬ РАДОСЛАВ

У ті давні-прадавні часи, коли ще було мало письменних людей на світі, в якійсь країні володів князь Добротвор. Мав він трьох синів, Правдоправа, Смілобора й Радослава.

Як повиростали княженки на гарних юнаків, покликав їх батько до себе на важливу розмову.

— Сини мої дорогі! Ви вже не діти. Чи думали ви про те, що вам робити, щоб наша країна мала з вас якнайбільшу користь?

Перший відповів найстарший княженко, розважливий Правдоправ:

— Я хотів би помагати вам, отче, управляти державою.

— А я — водити наше військо в переможні бої! — додав середущий княженко, палкий і відважний Смілобор.

— А чим ти хотів би бути? — звернувся князь до наймолодшого сина Радослава, бачачи, що він мовчить.

— Я, чесний отче, ще не знаю напевно. Помогмо, треба завжди спершу добре подумати, поки приймеш яке рішення.

— Це велика правда! — сказав князь. — Тому я думаю, що ти повинен стати дорадником своїх братів. Отож, слухайте! Правдоправ віднині засідатиме поруч мого престолу, він братиме участь у всіх державних радах і судах. Смілобора віддаю під опіку наших воевід, щоб навчили його військового діла. А тобі, Радославе, пошукаємо мудреців, щоб навчили тебе мудрости, бо тільки мудрець гідний стати добрим дорадником правителів держави.

І оголосили князівські слуги по всіх містах країни, що князь шукає мудрих учителів для свого найменшого сина. Прийшло кілька сивих дідів, що служили при князях у чужих країнах. Вони, хоч і мали досвід, нічого не тямали з життєвої мудрости. Князь їх не прийняв.

Нарешті Радослав попросив батька:

— Дозволь мені, чесний отче, піти між людей пошукати тієї мудрости. Ледве чи вона сама схоже вийти мені назустріч.

Князь дозволив. Радослав передягнувся за мандрівника, перевісив через плече горбину з харчами і, нерозпізнаний, пішов між людей шукати собі вчителя.

— „Де багато людей, там і вчителі-мудреці знайдуться”, — подумав Радослав і попростував спершу на міський базар.

Там було справді багато людей — одні продавали, інші купували худобу і все, що людські руки вміють зробити. Став княженко ходити поміж людей і питати, що хто з них уміє. Один чоловік відповів, що вміє виправляти шкури на кожухи, другий — шити чоботи, третій мав кузню,

четвертий майстрував вози, п'ятий робив сопілки — всі щось уміли, але не те, чого шукав княженко.

— „Це не мудрість, це тільки ремісницьке вміння!” — подумав собі наостанку Радослав і ні з чим вернувся додому.

На другий день він уже не пішов на торговицю, а подався у найближче місто і став розпитувати, де міська управа. Йому показали велику муровану будівлю на середині міста.

Лавники, члени міської ради, якраз сходилися на збори. Радослав зайшов у залю і почав розпитувати лавників, що хто з них уміє. Один відповів, що збирає від міщан податки, другий — судить злодіїв і грабіжників, третій — пильнує за порядком на вулицях і базарах, четвертий — завідує протипожежною сторожею... Кожний лавник уміє щось таке, що було на користь місту, але Радослав бачив, що то не та мудрість, якої він шукає.

Через кілька днів Радослав наказав слугам осідлати йому коня і поїхав верхи від міста до села, від села до села. Заходив на празники, весілля, похорони — скрізь, де збиралися громадою люди, бо йому все ще здавалося, що мудреців можна знайти лише у великій громаді. Однак, ніде не натрапив на мудреця, що міг би стати його вчителем.

Довго мандрував Радослав по рідній країні і вже почав тратити надію, що взагалі такі муд-

реці живуть на світі. Минув орні поля, трав'янисті степи і опинився серед високих гір, що гордо підносили до хмар свої кам'яні шпилі. Не жили тут, мабуть, люди, бо ні на схилах, ні в долинах не було видно хатин і диму з вогнищ.

Та одного вечора княженко побачив невелику камінну хатку, що притулилась до скелястої кручі. Перед хаткою стояв білобородий дідусь у широкій сірій рясі.

— Чесний старче! — промовив Радослав, здіймаючи шапку. — Скажи, будь ласка, чи не чував ти, бува, про якого мудреця в цій стороні? А може ти сам... Може знаєш те, чого я шукаю.

Дідусь подивився допитливо на молодого княженка й відповів:

— Я знаю тільки те, що нічого не знаю!

— Це мені подобається! — скрикнув Радослав. — Це мудрі слова! Чи дозволиш мені, старче, перепочити коло твоєї оселі?

— Гість у дім — Бог у дім! — сказав дідусь. — Будь ласка, зайді в мою келію, я радо поділюся з тобою своєю скромною вечерею.

Радослав зайшов у камінну хатину. Тут було вбого, але напрочуд чисто. На стіні над лежанкою висів хрест, а на дерев'янім столику біля вікна лежала розкрита велика книга, записана чорними літерами.

— Ти читаєш цю книгу? — запитав здивований княженко. — І розумієш, що в ній написано? Може ти справжній мудрець?

— Справжній мудрець писав цю книгу. Я тільки учень його, — відповів дідусь. — Не називаю себе мудрецем, але розмовляю з мудрецьми.

— Тут? Покажи мені їх! — скрикнув Радослав, і його очі загорілися вогнем надії.

Дідусь завів княженка до суміжної печери. Тут на полицях лежали грубі книги в міцних шкіряних і металевих оправах.

— Де ці мудреці? — спитав нетерпляче княженко.

Дідусь показав рукою на книги.

— Ось тут! Бачиш ці книги? Руки, що їх писали, давно вже мертві, але думки живуть на цих сторінках, у цих словах. Найрозумніші голови вклали в ці слова свою Богом дану мудрість. Читаючи ці книги, я розмовляю з мудрецьми й учуся від них життєвої правди. Вони, наче живі, говорять до мене.

— Ти говориш дивні речі! — сказав Радослав,

сяючи на обличчі. — Чудно їх слухати, але я відчуваю, що говориш правду.

— Кожна мудра книга — ніби чудо. В ній живе душа того, хто її писав. Книга — це скарб мудрости, залишений нам у спадщину нашими предками. А бібліотека — це справжні збори мудреців, серед яких варто посидіти...

Княженко несподівано для себе обняв дідусеві коліна.

— Чесний отче! Я знайшов тут те, чого шукав! Благаю, навчи мене тієї мудрости, збереженої в книгах! Я також хочу стати учнем мудреців, хочу пізнати закони і правду життя!

Пустельник послухав просьби княженка. Він у серці навіть радів, що має кому передати своє знання. Прийняв Радослава до себе, навчив його читати й розуміти книги старовинних мудреців.

Минув рік. Князь Добротвор одержав вістку, де перебуває Радослав, і наказав синові Смілоборові навідатись до хатки пустельника. Глянувши на стрімкі безлюдні гори й кам'яну келію, що притулилась до скелі, Смілобор здивувався.

— Брате дорогий! Тобі не скучно жити удвох із старим дідом тут у цій пустелі?

— Хіба ж це пустеля? — усміхнувся Радослав. — Послухай, як шумлять по горах ліси, як весело співають у долинах потоки! Це ж краса Божого світу! А втім, крім мого вчителя, тут є нас більше.

І Радослав указав рукою на полиці з книжками.

— Я бачу тільки книги! — сказав здивований Смілобор. — Я думаю, що і сто книг не замінять одної живої людини.

— А по-моєму, брате, буває, що й тисяча живих людей не варті того, що одна добра розумна книга! — відповів з повагою Радослав. — У книгах сховане те, чого я шукав — досвід і мудрість життя.

Смілобор замовк. Він зрозумів, що його брат уже не той, що був колись. Це був учень мудреців, сам майбутній мудрець.

**

Через кілька років помер старий князь Добротвор, на престолі засів молодий Правдоправ, а мудрець Радослав став дорадником своїх старших братів. Перша його рада була — привезти в країну мудрі книги і навчати з них дітей.

КУТОК РОЗВАГ

БІГ З КНИЖКАМИ

Учасники гри стають рядом із зв'язаними ногами. На голови кладемо їм по дві-три книжки. Хто швидше дійде до мети і не згубить з голови вантажу — той переможець. А хто згубить книжку — має прочитати

вголос її заголовок, а учасники мають сказати, хто автор книжки і який її зміст. Хто скаже прізвисько автора, а ще й найкраще розкаже коротко зміст книжки — дістає в нагороду нову книжку.

ПІСЕНЬКА ПРО РАКА

Жив собі в болоті рак-
одинак,
Він розказував про себе
завжди так:
„Маю хатку під корінням
рогози,
В мене клішні дуже гострі,
як ножі.
Як непроханий хтось зайде,
той тоді
Превелику біду знайде
у воді”.
Бережіться, не заходьте
в рачий дім,
Бо він ноги пощипає
вам усім!

Пояснення-словничок: Рогоза або рогіз — водяна рослина, подібна до осоки чи очерету (reed-mace, cattail); клішні — передні ноги рака, подібні до кліщів (claw, nipper).

Роман ЗАВАДОВИЧ Ілюстрація П. ХОЛОДНОГО

ГОРДИЙ ГРИБ

Серед лісу є дубок,
Під дубком росте грибок.
Вчора був грибок ось-тіцький,
Мов наперсточок маціцький!
А сьогодні — го-го-го,
Не впізнали б ви його!
Став на дуба гриб дивитись,
Перед дубом став хвалитись:
„От, ще день чи два зажди,
Стану більший я, ніж ти.
От тоді ти геть з поляни!
Гриб отут за пана стане!”
Ще не докінчив цих слів —
Вийшла баба з-між кущів.
„Он який!” — І за хвилину
Гриб беркицьнувся в торбину.
Так пропав по нім і слід —
З’їв гриба у ющі дід...

Пояснення-словничок: наперсточок — thimble; беркицьнутися — звалитися, упасти.

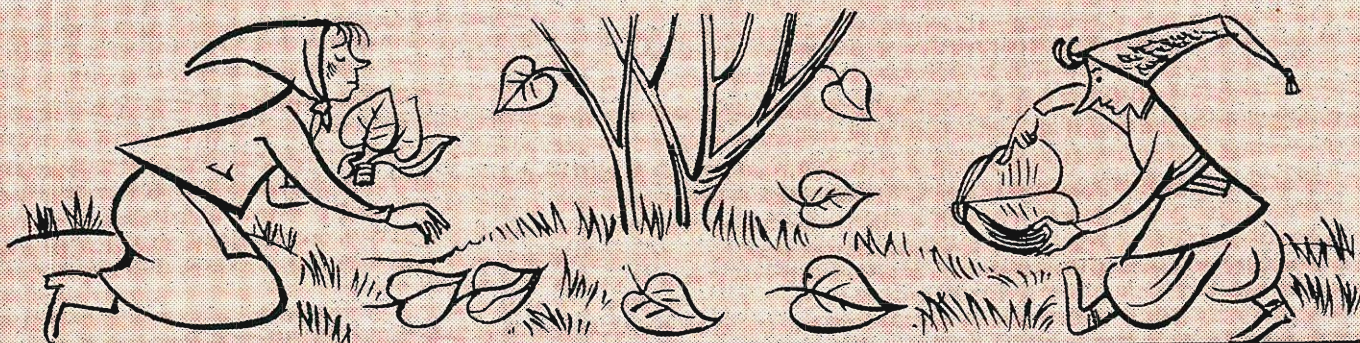
ГОЦА ДРАЛА

Лісом осінь мандрувала,
Листя пензлем малювала

То червоно, то жовтенько,
Решту буквами дрібненько.

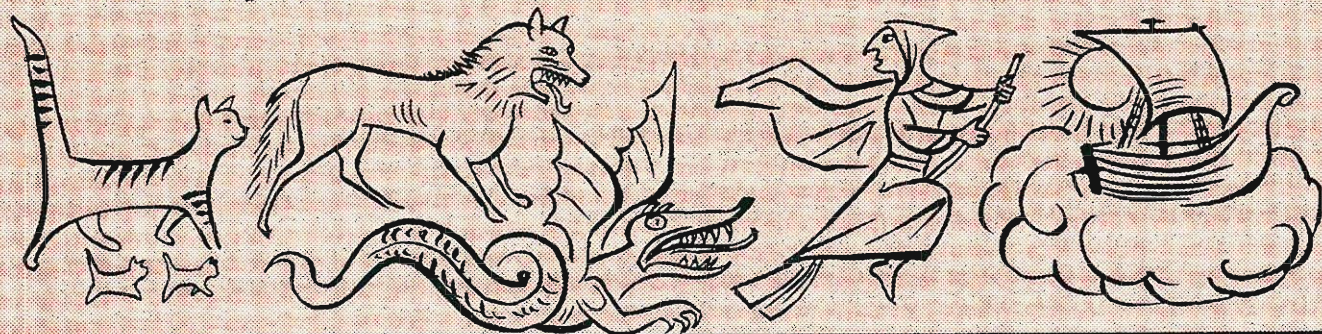
Їй ведмедик помагав,
Фарбу, пензлі подавав.

Гоця з гномом вийшли з хати,
Стали ті листки збирати.

Позбирали всі листки,
Позшивали в книжечки.

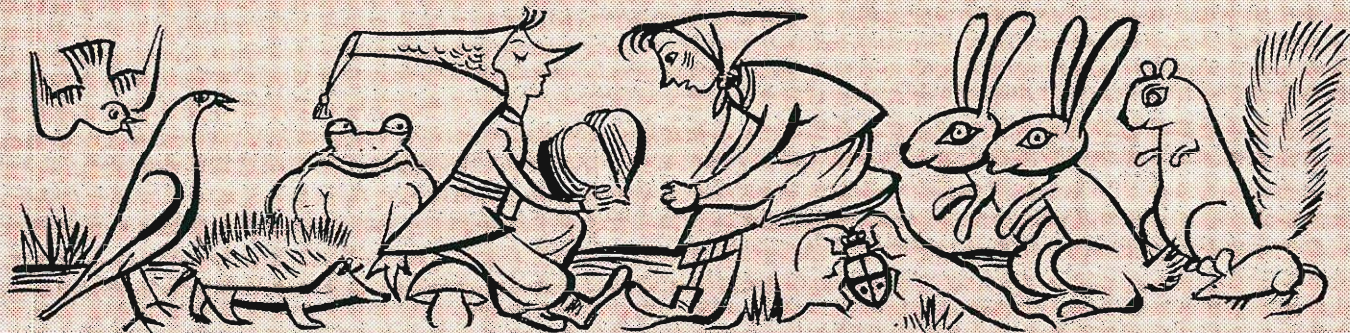
Стали букви ті читати,
Образочки оглядати.

Ой, не прості ж це листки —
Тут чудові казочки!

І про вовка, і про кицю,
І про відьму-чарівницю,

Про летючий корабель
І про змія серед скель.

Казку-другу прочитали,
Потім друзів покликали.

Позбігались звірі, птахи,
Лісові жучки-комахи.

Слухають і все: „Ох! Ах!
Що за дива в тих книжках!”

УКРАЇНЦІ В КАНАДІ

Вони приїхали з-за моря, з України —
З покутських нив, з подільських піль-ярів
На Манітоби прерії цілинні,
Де не було ні сіл, ні хуторів.

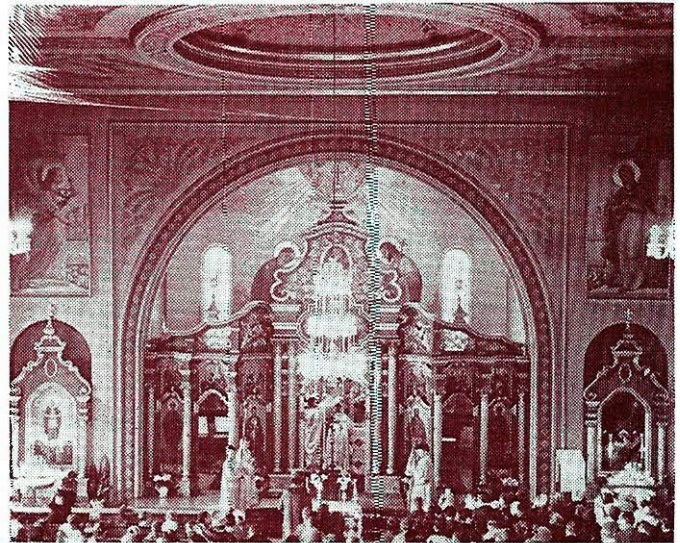
Плугами степ уперше заорали,
Побудували села та міста,
І довкруги, мов море, загойдалась
Пшениця золота.

Хоч Рідний Край любили непомірно
І зберігали мови рідний звук,
Вони дали Канаді серце вірне
І хліб, здобутий трудом пильних рук.

Вони вже в Бога... Їхні ж діти, внуки
За предків світлим прикладом ідуть
І свій талант і працюваті руки
Канаді й Україні віддають.

Із хуторів, що пахнуть калачами,
До шкіл, до урядів веде їх шлях,
Мистецтва, промислу, торгівлі брами
Їм навстіж відчинились у містах.

Усюди здобувають честь і славу
Для себе і для земляків своїх,
Бо з усіма нарівні мають право,
Набуте працею для всіх.

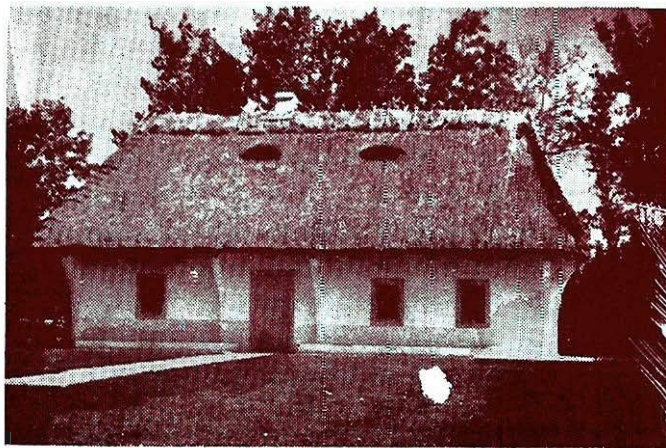
Українська православна церква св. Володимира в Торонті, розмальована мистцями В. Балясом, М. Дмитренком, В. Кубарським.

Країна предків мила й дорога їм,
Їй допомогти готові в кожний час,
Тож з Вінніпегу їх благословляє
Поет-пророк Тарас.

Пояснення-словничок: Покуття, Поділля — назви частин України; цілина — ще не використана, незорана земля (virgin soil, new soil); калач — українське печиво з пшеничної муки (kind of dough roll); навстіж відчинити — широко відчинити (to open wide); промисел — фабрика, індустрія (industry).

УКРАЇНЦІ В КРАЇНІ КЛЕНОВОГО ЛИСТКА

Юний Данилко живе з дідом і бабою, татом і мамою далеко від рідної України — ген за морем, у Канаді. Він передплачує „Веселку” і часто читає в ній листи-дописи українських дітей з різних країн світу — з Німеччини, Франції, Аргентини, Австралії. Нема тільки листів від українських дітей з України.

Українська музейна хата в Еллкайленд-парку

Данилко знає, чому воно так: на Україні нема волі, там ворожа московсько-большевицька влада. Двадцять років тому, під кінець другої світової війни, понад 300 тисяч українців утекло від московських большевиків і поселилося в різних країнах вільного світу. Хоч і гірко буває на чужині, але краще, як служити москалям або каратися й гинути в московських тюрмах чи на засланні.

Це не вперше українці залишали свій рідний край. 1709-го року, після нещасного бою з москалями під Полтавою, козаки з гетьманом Мазепою подалися в Туреччину, а 1775 року, коли московська цариця Катерина зруйнувала Запорозьку Січ, козаки також переселилися у Туреччину над ріку Дунай. Звідтіль вони переїхали згодом на Кубанщину — на північ від Кавказьких гір.

Нелегке було життя українським селянам і козакам під московсько-царською владою, отож вимандрували-емігрували вони і на Кубанщину, і далеко на схід, до Азії. Там, на сході Азії, над Тихим океаном, на так званому Зеленому Клітні, поселилося понад триста тисяч українців. Поселилося близько мільйона українських селян і на південних окраїнах Сибіру, де є урожайний чорнозем. Всюди, де осів український селянин, де мав він змогу вільно працювати, виростали чепурні оселі і земля буйно родила пшеницю.

Емігрували українські селяни також з західних земель України, що опинилися були під владою Австрії. З Галичини, Буковини, Закарпаття, з Волині їхали ген за море — найбільше до Північної Америки. Важко працювали робітниками в фабриках і копальнях або поселювалися на землі, здебільшого в західній Канаді, часто в безлюдних пустелях, серед непрохідних лісів. Будували замість хат землянки, щоб мати будьякий дах над головою, корчували ліси, орали цілину. І зародили лани, засіяні привезеною з України пшеницею, виростали рік за роком нові оселі з біленими українськими хатами, а в оселях будувалися храми Божі, школи і народні дома.

Український селянин, що на рідній землі терпів під владою чужинців, ставав у Канаді господарем-фармером, багатів, а дітей послав у науку до високих шкіл. З українських фермерських дітей виходили священники, вчителі, інженери, судді, їх стали вибирати послами до парламенту. Були теж міністри та й сенатори українці.

Професор університету Павло Юзик відомий тепер канадійський сенатор-українець. Хоч він не бачив України, але прекрасно говорить по-українському і в Сенаті виступав з великою промовою — вимагав прав для української мови й культури в Канаді.

Минає 75 років від часу, коли появились перші поселення українців у Канаді. Двадцять років тому прибули сюди нові українські поселенці. Тепер у Канаді кругло півмільйона українців. Українську мову вчать у середніх школах („гайскулах“) в провінціях Манітоба, Альберта і Саскачеван, а в Вінніпегу встановлено у 1961 році пам'ятник Тарасові Шевченкові.

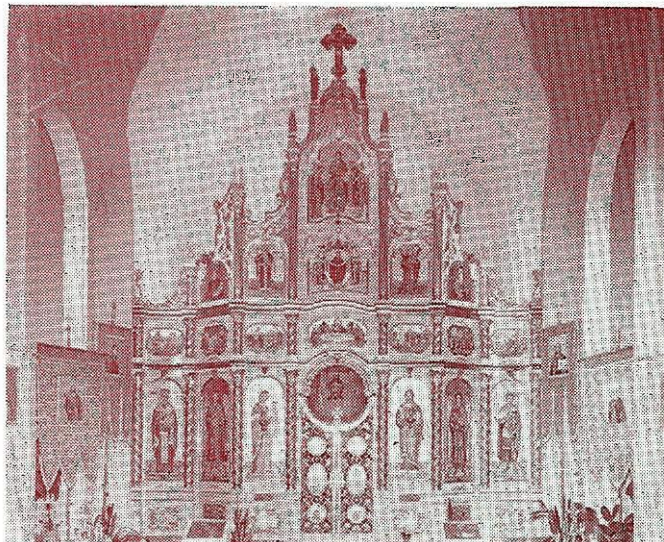
Сенатор П. Юзик

Найбільші українські скупчення в Канаді у містах Вінніпегу (55 тисяч українців), Торонті (50 тисяч), Едмонтоні (40 тисяч), Монреалі (15 тисяч), Ванкувері (20 тисяч), Гемілтоні (11 тисяч).

Всюди пишуться українські церкви, народні дома і рідні школи. Багато в Канаді різних українських установ і товариств, як Українське Національне Об'єднання, Ліга Визволення України, жіночі товариства, молодечі — Пласт, СУМ і інші, багато літніх таборів-осель для українських дітей і молоді, багато вечірніх і суботніх рідних шкіл, а є й цілоденні школи при українських парохіях.

Є в Канаді і наші наукові установи — Наукове Товариство ім. Т. Шевченка і Українська Вільна Академія Наук, є об'єднання українських мистців, а студенти університетів мають свої окремі українські студентські громади. Є багато українських хорів, які виступають на всяких концертах перед своїми й чужинцями.

Виходять у Канаді українські часописи та журнали, кожного року появляються нові українські книжки. В університетах у Монреалі, Едмонтоні, Оттаві, Вінніпегу, Саскачевані й Вотерло викладають українську

Іконостас православної церкви св. Димитрія в Торонті

мову та літературу, а університет у Торонті видрукував минулого року книгу-енциклопедію про Україну — *Ukraine: A Concise Encyclopedia*.

Українські діти в Канаді ходять до рідних шкіл, а в Торонті понад тисяча дітей читає „Веселку“. Українські діти в Канаді щільно вчать в державних і в рідних школах, щоб на зміну батькам стати у проводі українського й канадійського життя, щоб стати священниками, ученими, винахідниками, професорами, посаджниками міст, послами, сенаторами і міністрами.

Канада — велика й багата країна, але населення в ній мало: кругло 20 мільйонів. Тут доволі місця і для українців. Повинні переселюватися сюди українці з Аргентини, Бразилії, Європи і з інших країн.

Просимо наших юних читачів у Канаді — пишіть до „Веселки“ про свої церкви, рідні школи, молодечі товариства, табори, присилайте фотографії — помістимо їх радо в нашому журналі.

Українська католицька церква св. Андрія в Вінніпегу

В. Д.

Михайло МАМОРСЬКИЙ

Ілюстрації П. АНДРУСЕВА

ТАЄМНИЧИЙ ПОСЛАНЕЦЬ

Одного дня перед військовою комісією, що приймала зголошення до Легіону Українських Січових Стрільців, став невеликий юнак. Він дуже хотів, щоб його прийняли до війська.

— Скільки тобі років і як ти зवेशся? — запитав сотник, голова комісії.

— Шістнадцять, а називаюсь Осип.

Сотник крутнув головою.

— Тобі ще треба трохи підрости, Осипе! Ще почекай!

— Пане сотнику, я почекав би, але тим часом може закінчитися війна! — сказав хлопець з сльозами на очах.

Старшини всміхнулися, лікар поплескав хлопця по плечах, але сотник був невблаганний.

— Війна тількищо починається, юначе, і не знати, як довго триватиме. Будь терпеливий, ще й на тебе прийде черга!

— Гаразд, — заявив хлопець перед відходом, — я можу... я мушу почекати, але не довго!

Молоденький хорунжий вийшов за Осипом у коридор і шепнув:

— Ти мені подобасься, друже! Правда, воювати тобі ще зарано, але ти міг би по-інакшому допомогти своїй батьківщині.

— А як? — зацікавився Осипко.

— Бачиш, москалі напірають великою силою і, мабуть, на деякий час захоплять нашу країну. Поки наше військо спинить їх у Карпатах, а потім прожене знову на схід, нам треба буде посланців, що переносили б через фронт таємні звідомлення.

— Це теж цікава робота! — зрадів Осип. — Я міг би це робити.

Хорунжий розпитав, де Осипко живе, а потім домовився з ним, що, як буде треба, до нього приїде чоловік однокінним возом і поспитає, куди дорога до Дрогобича.

— Тоді ти знатимеш, що це той, який має передати тобі таємне повідомлення. Тільки ж пам'ятай: про це нікому ані мур-мур!

І хорунжий приклав пальця до губ.

Попрощалися. Осип помандрував додому. Мав щастя, ще впору добрався до рідного села, бо на другий день уже залунали постріли по сусідніх горбах. То перестрілювалися австрійські й росій-

ські патрулі. Третього дня москалі зайняли без бою село, і їх полки та обози рушили далі в напрямі до Карпат.

Минуло кілька місяців. У горах, що підіймали в небо свої стіжкуваті верхи, щодня гуділо і клекотіло, мов у градівій хмарі. Там відбувалися важкі бої. Але в Осиповім селі було спокійно, тільки часом битим гостинцем проїжджали сюди й туди військові обози або вусаті московські поліцаї везли до тюрем заарештованих українських патріотів.

Одного весняного ранку біля Осипової хати спинився невеликий однокінний возик. Підстаркуватий візник глянув на подвір'я і голосно закричав: „Скажіть, куди дорога до Дрогобича?“

— „Це він, — подумав Осип, — привіз повідомлення!”

Хлопець закликав візника до хати. В хаті не було нікого: дядько пішов у поле, тітка копала на городі грядки, а діти бавилися за річкою. Осип був сирота, його тато й мама давно померли, а він проживав у дядька.

— Ось тобі папір, зашиї його в ковчир! — шепнув незнайомий. — Завтра треба тобі вибратись у мандрівку. Візьми лопату на плечі і йди Порубом. Заночуєш у лісничівці, а тоді прямуй на Раковичі. За Раковичами глибокий яр, яким можна пробратися до наших стрілецьких окопів у Бучині.

Осип знав дорогу на Раковичі — їздив туди кілька разів з дядьком по дрова. Знав також, де той яр. Візник розповів, як поводитись у дорозі, як оберігатись москалів, побажав щастя й від'їхав.

Удосвіта вийшов Осип з дядькового двору. На плечі ніс лопату, ніби йде в поле працювати. Пішов городами, щоб хто знайомий не побачив. Поки зійшло сонце, був уже в лісі Порубі. Мандрував цілий день. Надвечір опинився біля лісничівки над бистрим підгірським потоком. Лісничий уже знав, що йтиме посланець з лопатою на плечі, покликав його в хату, дав повечеряти і сказав:

— Завтра підеш уздовж потоку в найближче село, Раковичі. Будь обережний, бо бойова лінія зовсім близько. Лопату лишиш тут, а на плечі візьми в'язку сухого пруття. Людей у селі небагато, та й ті ховаються в ями, коли гармати починають гриміти. За селом глибокий яр, порослий

лісом і верболозом — туди тобі дорога на той бік, до наших. Хай Божа Мати опікується тобою!

Ночував Осип у повітці біля лісничівки на сіні. Був утомлений, але не міг заснути. Неспокій і непевність, що буде завтра, відганяли сон.

Коли зійшло сонце, хлопець уже тюпав понад потоком з в'язкою пруття на плечах. Під щоку поклав він картоплину і підв'язав лице хустиною, щоб здавалося, що в нього болять зуби і спухла щока. Хоч невігдно, та безпечніше — скоріш викрутишся від розмови з москалями.

— Гей, хлопче! — загукали на горбі російські вояки, що стояли коло гармат. — Поспішай до додому, бо зараз почнеться бій!

Осип поспішав чимдуж. Ось і село. Воно майже порожнє, багато дворів згоріло. Минав хату за хатою, але людей не бачив. Одною вулицею село втискалося в яр. Осип пішов туди. Хати стояли щораз рідше, далі їх зовсім не стало видно.

— „Годі возитися з дурним пруттям! — вирішив Осип, кидаючи в'язку на землю. — Не несуну ж дров із села в ліс!”

І він, мов тїнь, став пересуватись від одного куца до другого, деколи зупиняючись і наслуховаючи.

Нараз у яр посипалися згори дрібні камінчики. Осип подумав зразу, що це на нього хтось кидає камінцями, але доміркувався, що це хтось сходить схилом яру вниз. Ховатись, мерщій ховатись! Приліг під кущем верболозу. Забряжчала зброя, загукали кроки. Російська стежа з трьох солдатів перейшла впоперек яру і зникла на горбі.

Хвилину лежав Осип непорушно, потім підвівся й пішов далі.

Нараз на горбах праворуч і ліворуч яру затрискотіли скоростріли, до них приєднались гармати. Повітря сповнилось несамовитим гуком і їдким димом. Понад яром, мов оси, свистіли кулі та, пронизливо виючи, пролітали гарматні стрільня. Але це не спиняло юного сміливця.

Деся загорілася хата, і густий дим, мов мряка, покотився яром. Хоч і важко було дихати, Осип був радий, що може в диму сховатися. Врешті натрапив на загорожу з колочого дроту. На щастя, дрти не були густо переплутані, і хлопець легко поміж ними пробрався.

Коли почало смеркати і вщухла стрілянина, Осип натрапив на перші стрілецькі стежі. Тоді він підвівся, помахав білою хусточкою і попросив відвести його до команданта.

— У ковнірі папір! — задихаючись від утоми, сказав Осип. — Розріжте обшивку самі, бо я дуже хочу спати. Чи дозволите заснути?

По цих словах він заснув камінним сном. Коли ж уранці прокинувся, його покликали до отамана на розмову. У штабі дуже раділи таємними інформаціями, що їх приніс Осип, і цікавились, як живеться нашим людям під російською займанщиною. Старшини підходили до Осипа, потискали йому руку і хвалили за відвагу.

Відпочивши кілька днів, Осип тою самою дорогою вернувся додому. Зустрічним російським

воюкам говорив, що його хата згоріла під час бою, а він іде до дядька.

Через два роки, коли російські війська були примушені відступити на схід, Осип таки діждався радісної хвилини: його прийняли до Легіону Українських Січових Стрільців. Чому ж би не прийняти, коли він дав доказ, що з нього відважний оборонець рідного краю!

Пояснення-словничок: Після того, як козацька Україна втратила незалежність, українські землі довгі роки були поділені між двома могутніми сусідами, Російським і Австрійським цесарством. І тут, і там була неволя, але під Австрією, в Галичині й на Буковині, українцям жилося трохи легше, ніж їхнім братам під москалями. У 1914 році почалася перша світова війна. Росія виступила проти Австрії. Над містами й селами України загримили гармати, заторохтіли скоростріли, спалахнули заграви пожеж...

Українські юнаки в Галичині стали добровільно зголюватися до війська, щоб боротися проти російського царя. Всі надіялися, що царська армія кінець-кінцем буде розбита і на рідних землях над Дніпром постане самостійна Українська Держава; тоді до неї приєднаються ті українські землі, що до того часу підлягали Австрії.

З добровільців створено окрему військову частину і названо її Український Легіон або Українські Січові Стрільці.

Москалі — так називають українці не лише російське військо, але взагалі всіх росіян; заграва — відблиск, сяйво (glow, redness); стіжкуватий — подібний на вигляд до стіжки (stack, rick); о боз — валка возів (train); пробратися — дістатися кудись, непомітно пройти; стрільня — набій, куля, рушнична або гарматна (bullet); прослизнути — непомітно пройти, прокрастися (to slip, to creep, past); штаб — команда військової частини (staff).

1964

Де киця?

Тут була чорненька киця —
І нема її, нема...

Десь нема малої киці:
Чи пішла на вечерниці,
Чи пішла ловити мишку,
Чи товсту читати книжку?

Але киця, ось як киця —
Це ж ніяка таємниця:
Біля білого дзбанка
Лиже лапку з молока.

Дзбан — глечик (pitcher, jug, jar).

ЛЮБОВ ДО ПРИРОДИ

Це — дарунки з вакацій для учителя природознавства.

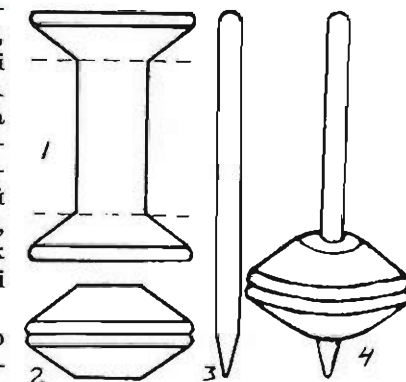

ЩО ХОЧЕШ МАТИ — ЗРОБИ САМ!

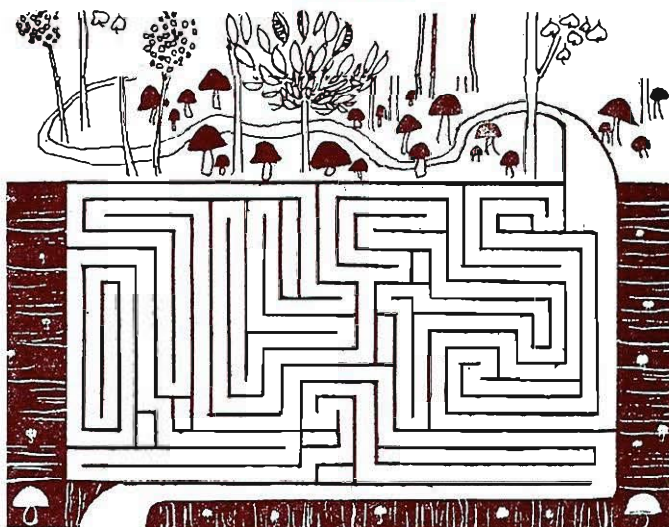
Купити готову іграшку кожен уміє, але не кожен хоче і вміє зробити її сам. А власне найкраща приємність — зробити собі самому не тільки іграшку, а й полочку на книжки, вішак на одягу, лук і стріли та всякі інші речі.

Дуже просте діло зробити собі чи малій сестричці іграшку-дзигу. Ось шпульку з ниток обрізуємо в місцях, що позначені перериваною лінією (як на рисунку 1). Склеюємо разом обидві обрізані частини шпульки (рис. 2).

Патичок, довжини 8 сантиметрів загострюємо на одному кінці (рис. 3). Встромляємо патичок у дірку склеєних частин шпульки так, щоб виставив гострий кінець патичка. Патичок мусить дуже цупко входити в отвір шпульки (рис. 4). Дзига готова, але варто ще помалювати її водними фарбами та й потягнути безбарвним шеляком. „Дззз-дззз” — отак дзижчить дзига, коли крутиться на столі чи підлозі. З отого дзижчання і її назва (по-англійському зветься — whirligig).

ЛЯБІРИНТ

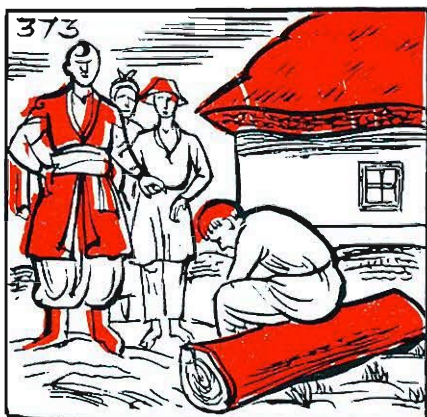
Виросли восени гриби у лісі, а щоб їх зібрати, треба через оцей лябіронт дорогу шукати. Чи знайдете її?

**ДІТИ! ВІДНОВЛЯЙТЕ ПЕРЕДПЛАТУ!
ПРИСДНУЙТЕ НОВИХ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ!**

БОГДАН, КОЗАК-ХАРАКТЕРНИК ІСТОРИЧНА КАЗКА UKRAINIAN TALE BOHDAN, KOZAK-SORCERER

РОЗДІЛ XXIV: СХОПЛЕННЯ РОЗВІДУВАЧА

CHAPTER XXIV: THE CAPTURE OF THE SCOUT

— Я розвідувач польського війська! — признався Рох. — Підслухував вашу розмову, вкрав глека, але він розбився...

"I'm a scout of the Polish army," Rokh admitted. "I was listening to your conversation, stole the pot, but it broke into pieces."

— Це велика втрата! — промовила з жалем Зозулиця. — Цього чарівного зілля цього року вже не буде...

"That's a big loss!"—said Zozulytsia regretfully. "This wondrous herb will not grow this year any more..."

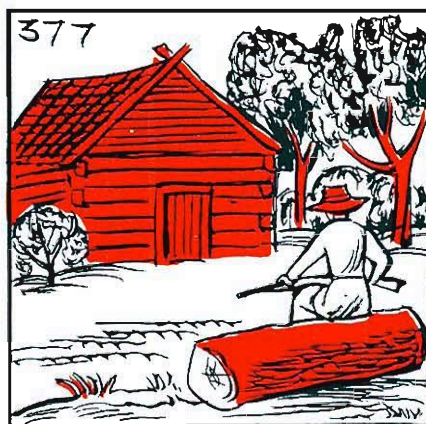
— У нього в кишені залізний перстень! — сказав Данчик, обшукавши розвідувача. — Тут якась таємниця!

"He has an iron ring in the pocket," said Danchyk having searched the scout. "There's some mystery here!"

— Не шкодить! — відповів догадливий Богдан. — Перся я в тебе, чужинче, позичу, одяг також.

"It doesn't matter," replied Bohdan thoughtfully. "I'll borrow this ring from you, stranger, and the clothes too."

Роха покищо замкнули в коморі. Данчик його стеріг.

Rokh was temporarily locked up in the storehouse. And Danchyk watched him closely.

Ще того самого дня надвечір Богдан в одязі польського розвідувача вийшов з хутора.

The same evening Bohdan, dressed as a Polish scout, left the hamlet.

(Кінець двадцять четвертого розділу)
(The end of chapter 24)